

İLAÇTAN ZARAR GÖRME BAŞLICA SAĞLIK PROBLEMLERİ ARASINDADIR

Her yıl binlerce hasta ciddi advers ilaç reaksiyonları (AİR) yüzünden yaşamını yitirmekte, daha fazla sayıda hasta ise zarar görmektedir. AİR'lere bağlı hastaneye başvuruların oranı bazı ülkelerde %10'dan fazladır: Norveç'te %11.5, Fransa'da %13 ve İngiltere'de %16. Bu ülkeler ilaçla ilgili komplikasyonlar için hastane bütçelerinin yaklaşık %15-20'sini harcamaktadırlar. Amerika Birleşik Devletlerinde (ABD) hastanelerdeki ciddi ve ölümcül AİR insidansını araştırmak için yapılan bir çalışmada, ilaca bağlı ölümlerin ilk altı neden içerisinde yer aldığı bulunmuştur⁶. Bu çalışmanın bulgularına göre **AİR'lerine bağlı ölümlerin sıralaması trafik kazaları, pnömöni ve diğer enfeksiyon hastalıkları ve diyabete yakındır.** Bu konuda yapılan çok sayıda araştırmaya, **ilaca bağlı zarar görme ve ölümün başlıca sağlık problemleri arasında yer aldığı ve tahminlerin üzerinde olduğunu göstermiştir.** Bu sıralama sağlık çalışanlarını şaşırtmış ve ilaçtan zarar görme olgusuna karşı daha uyanık (vijilant) olmamız gerektiğinin altını çizmiştir. Konunun önemi sağlık çalışanları ve halk tarafından giderek daha fazla anlaşılmaya başlanmıştır.

Problemin diğer bir yönü ise **AİR ve ilaçla ilgili diğer problemlere sağlık bütçesinden ayırdan paydır.** Devletin ilaca sağlık bütçesinden pay ayırma nedeninin vatandaşların sağlıklarını korumak okluğu düşünüldüğünde bu tür istenmeyen olayların ciddiyeti daha iyi anlaşılacaktır. Sonuç olarak, **hastayı eski sağlığına kavuşturarak iş gücü kaybını azaltması gereken ilaçlar, akılcı kullanılmadıklarında tam tersi zararlı etkileriyle ön plana çıkmaktadırlar.** Bu durum, ülkemizdeki gibi kısıtlı sağlık bütçesine sahip ülkelerde daha da önem kazanmaktadır.

Ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerde advers etkiler ile ilgili oldukça sınırlı bilgi bulunmaktadır. Ülkemizdeki durumun gelişmiş ülkelere göre daha iyi olmasını beklemek oldukça güçtür⁷. Çünkü **advers etkilerin bildirilme oranı ülkemizde oldukça düşüktür, bu yüzden problemin ciddiyeti hakkında elimizdeki veriler eksiktir.** Ayrıca ülkemizde ilaçların akılcı kullanımına yeterli önem verilmemektedir. Antibiyotiklerin uygun olmayan kullanımı⁸, analjezik ve vitaminlerin suistimali gibi durumlar ülkemizde sık karşılaştığımız akılcı olmayan ilaç kullanımı örnekleridir.

6 Lazarou ve ark., JAMA, 279(15): 1200-5, 1998.

7 Ülkemizdeki gelişmiş ülkelere oranla daha az ilaç kullanılıyor olması advers etkilerin de az olduğu anlamına gelmemektedir. Farmakovijilans çalışmaları, ilaç güvenliği konusunda ulusal verilerimizin oluşması açısından da önemlidir.

8 Tunger, O., ve ark. Int J Antimicrob Agents. 15(2): 131-5, 2000.